

SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Ocena za odpowiedź ustną (na początku zajęć) z trzech ostatnich lekcji- uczeń otrzymuje cztery pytania /za jedną prawidłową odpowiedź uczeń otrzymuje – „2”, za dwie – „3”, za trzy – „4”, za wszystkie – „5”, za wszystkie + przekrojowe ujęcie wybranego zagadnienia – „6”/.

Uczeń może poprawić ocenę z odpowiedzi tylko na lekcji następnej!

Poprawiać można wszystkie oceny oprócz bardzo dobrej i celującej!

Praca na lekcji jest oceniana poprzez „+”.

Jeśli uczeń podczas lekcji sam zgłasza się do odpowiedzi na pytania z bieżącej lekcji i są one satysfakcjonujące, to otrzymuje „+”. Trzy plusy dają ocenę bardzo dobrą.

Dwa razy w ciągu półrocza uczeń ma prawo być nieprzygotowany /„-”/ do lekcji /nie jest wówczas pytany z trzech ostatnich lekcji, nie pisze niezapowiedzianej kartkówki oraz nie daje do sprawdzenia zadania domowego/.

Nieprzygotowanie zgłasza się w trakcie zajęć!

Niewykorzystane nieprzygotowanie w pierwszym półroczu nie przechodzi na drugie półrocze!

Uczeń może poprawić wszystkie oceny z pracy klasowej – oprócz bardzo dobrej i celującej – w ustalonym terminie, nie dłuższym niż 2 tygodnie od oddania pracy klasowej przez nauczyciela. Uczeń, który był nieobecny na pracy klasowej pisze ją na lekcji następnej, następnie ma możliwość jej poprawy wg w/w trybu.

Ocen z zadania domowego i kartkówek nie poprawiamy. Jeżeli zadanie domowe jest niezgodne z tematem, uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Uwagi:

* uczenia i nauczyciela obowiązują zapisy Statutu Szkoły, a w szczególności WSO (dotyczące oceniania i procedur osiągnięcia oceny wyższej niż przewidywana);

* prace klasowe pozostają u nauczyciela (do wglądu ucznia, rodzica i dyrektora szkoły).

Opracowała Ewa Piotrowska

WYMAGANIA EDUKACYJNE - WOS, KLASA VIII

Ocena śródroczna

Ocena dopuszczająca

Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić niektóre z terminów i zagadnień omówionych na lekcjach oraz wykonać najprostsze zadania. Posługuje się ubogim słownictwem. Nie wykazuje się własną inicjatywą. Uaktywnia się tylko na wyraźne polecenie nauczyciela.

Ocena dostateczna

Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić najważniejsze terminy i zagadnienia omówione na lekcjach oraz wykonać zadania o średnim stopniu trudności. Potrafi kojarzyć niektóre fakty. Czasami sam zgłasza się do odpowiedzi.

Ocena dobra

Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia omówione na lekcjach oraz wykonuje zadania złożone. Potrafi kojarzyć fakty, formułować własne opinie i wnioski. Często sam zgłasza się do odpowiedzi.

Ocena bardzo dobra

Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia omówione na lekcjach, a także prezentuje wątki poboczne omówionych tematów. Logicznie kojarzy fakty. Formułuje własne opinie i wnioski oraz potrafi przekonująco uzasadnić swoje zdanie. Wykazuje inicjatywę, nie będąc zachęcany przez nauczyciela.

Ocena celująca

Uczeń swobodnie i poprawnie posługuje się powszechnie stosowaną terminologią fachową, przy omawianiu zjawisk i procesów społeczno - politycznych, samodzielnie je interpretuje, ocenia i uzasadnia.

Zakres materiału

Rozdział I. ŻYCIE SPOŁECZNE

Temat: Człowiek w społeczeństwie

Uczeń potrafi:

- wymienić podstawowe potrzeby społeczne i wyjaśnić ich znaczenie w życiu człowieka;
- wyjaśnić, w jaki sposób społeczeństwo wpływa na rozwój człowieka;
- wskazać główne cechy procesu socjalizacji;
- wyjaśnić, odwołując się do przykładów, znaczenie sformułowania *człowiek jest istotą społeczną*.

Temat: Grupy społeczne.

Uczeń potrafi:

- wymienić cechy grup społecznych;
- porównać strukturę, charakter więzi, cele łączące grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania;
- wymienić formy współpracy w grupie;
- wymienić korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca w grupie;
- rozpoznać sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej;
- wymienić i zastosować podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji;
- rozpoznać sytuacje, które wymagają przyjęcia postawy asertywnej;
- wskazać główne przejawy postawy asertywnej;
- podać przykłady konfliktów w grupie, określić ich przyczyny i wskazać optymalne sposoby ich rozwiązania;
- porównać różne metody rozwiązywania konfliktów w grupie, wskazać ich wady i zalety.

Temat: Komunikacja i autoprezentacja.

Uczeń potrafi:

- podać przykłady komunikatów niewerbalnych i odczytać ich znaczenie;
- wskazać elementy prawidłowo zbudowanego komunikatu werbalnego;
- zrozumieć prosty przekaz werbalny i odczytać intencje nadawcy komunikatu;
- wymienić czynniki utrudniające prawidłową komunikację pomiędzy ludźmi;
- wymienić i zastosować sposoby radzenia sobie z treścią;
- wymienić reguły obowiązujące w wystąpieniach publicznych;
- przygotować i zaprezentować krótkie wystąpienie publiczne;
- wyjaśnić, dlaczego kształtowanie swojego wizerunku odgrywa istotną rolę w relacjach społecznych;
- wymienić zasady prawidłowo prowadzonej dyskusji czy debaty.

Temat: Życie rodzinne.

Uczeń potrafi:

- określić, jakim rodzajem grupy społecznej jest rodzina;
- omówić rolę, jaką odgrywa rodzina w procesie socjalizacji;
- wymienić funkcje pełnione przez rodzinę;
- wymienić prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- określić wartości, którymi kieruje się jego rodzina;
- wymienić cechy prawidłowo skonstruowanego budżetu rodzinnego;
- wymienić rodzaje źródeł dochodów rodziny;
- wymienić kategorie wydatków gospodarstwa domowego;
- zaplanować zrównoważony budżet własnej rodziny.

Temat: Edukacja i praca.

Uczeń potrafi:

- wymienić poszczególne etapy edukacji w Polsce;
- przedstawić możliwe drogi dalszej edukacji ucznia, absolwenta szkoły podstawowej;
- przedstawić strukturę organizacyjną swojej szkoły;
- scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, życie szkolnej społeczności;
- wymienić funkcje szkoły;
- wymienić prawa i obowiązki ucznia i nauczyciela;
- rozpoznać przypadki naruszania praw uczniów;
- wyjaśnić, na jakich zasadach funkcjonuje w jego szkole system ochrony praw ucznia.

Temat: Ekonomia na co dzień.

Uczeń potrafi:

- określić własne zainteresowania, zdolności i umiejętności;
- wymienić kompetencje niezbędne do wykonywania wskazanych przez niego zawodów, funkcji;
- zaplanować dalsze etapy swojej edukacji zgodne z wyznaczonymi celami;
- wyszukiwać i zaprezentować informacje na temat kompetencji preferowanych na współczesnym rynku pracy;
- przedstawić wybrane problemy współczesnego rynku pracy.

Rozdział II. WSPÓLNOTA NARODOWA

Temat: Naród i ojczyzna.

Uczeń potrafi:

- wymienić rodzaje więzi łączących wspólnotę narodową i etniczną;
- wyjaśnić różnicę pomiędzy wspólnotą narodową a wspólnotą etniczną;
- wymienić czynniki kształtujące polską tożsamość narodową;
- opisać symbole Rzeczypospolitej Polskiej (godło, flaga, hymn);
- określić, jaką rolę odgrywają symbole narodowe w kształtowaniu tożsamości człowieka;
- określić swoją tożsamość społeczno-kulturową;
- porównać różne rodzaje tożsamości społeczno-kulturowych (regionalna, narodowa, etniczna, państwowa, obywatelska, europejska).

Temat: Obywatelstwo i narodowość.

Uczeń potrafi:

- podać podstawowe informacje definiujące pojęcie *obywatelstwo*;
- wyjaśnić, czym obywatelstwo różni się od narodowości;
- wyjaśnić, komu z mocy praw przysługuje obywatelstwo polskie;
- porównać dwie podstawowe reguły nabywania obywatelstwa z mocy prawa: zasadę krwi i zasadę ziemi;
- wyjaśnić komu, zgodnie z prawem polskim, przysługuje prawo otrzymania wizy repatriacyjnej;
- wymienić warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o uznanie jej za obywatela polskiego;
- wymienić organy władzy, które decydują odpowiednio o nadaniu obywatelstwa polskiego i uznaniu za obywatela polskiego;
- wymienić konstytucyjne obowiązki obywatela polskiego;
- wymienić podstawowe cnoty obywatelskie i wyjaśnić ich znaczenie dla społeczeństwa i państwa;
- przedstawić przykłady postaw i działań wybitnych Polaków na rzecz dobra publicznego.

Temat: Czym jest patriotyzm?

Uczeń potrafi:

- przedstawić różne formy i postawy charakterystyczne dla współczesnego patriotyzmu;
- wyjaśnić, jaką rolę odgrywa patriotyzm w kształtowaniu osobowości osoby ludzkiej i funkcjonowaniu społeczeństw;
- wskazać różnice pomiędzy postawami patriotycznymi dawniej i współcześnie;
- wyjaśnić, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;

Temat: Mniejszości narodowe i etniczne.

Uczeń potrafi:

- podać podstawowe informacje definiujące pojęcia: *mniejszość narodowa*, *mniejszość etniczna*;
- wyjaśnić, na czym, zgodnie z polskim prawem, polega różnica pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną;
- wymienić grupy, którym zgodnie z polskim prawem przysługuje status mniejszości narodowej czy mniejszości etnicznej;
- podać nazwę społeczności, której zgodnie z polskim prawem przysługuje status grupy posługującej się językiem regionalnym;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat historii i kultury wybranych grup mniejszościowych w Polsce;
- wyjaśnić, kto może w Polsce ubiegać się o przyznanie statusu uchodźcy;
- wymienić prawa przysługujące w Polsce mniejszościom narodowym i etnicznym;
- wymienić prawa przysługujące w Polsce grupom-migrantów, w tym uchodźcom;
- lokalizować na mapie miejsca zwartego zamieszkania mniejszości narodowych i etnicznych.

Temat: Tolerancja i przejawy ksenofobii.

Uczeń potrafi:

- przedstawić różnice pomiędzy postawą patriotyczną a ksenofobiczną;
- podać przykłady zachowań i postaw rasistowskich, szowinistycznych, antysemickich;
- dostrzec negatywne skutki postaw ksenofobicznych.

Rozdział III. USTRÓJ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Temat: Państwo i demokracja.

Uczeń potrafi:

- wymienić podstawowe cechy państwa;
- porównać znaczenie pojęć: *naród* i *państwo*;
- wyjaśnić, czym zajmuje się władza państwa, odwołując się do podstawowych funkcji państwa;
- podać podstawowe różnice pomiędzy państwem demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym;
- wyjaśnić znaczenie konstytucyjnych zasad: suwerenności narodu i przedstawicielstwa;
- wymienić podstawowe formy demokracji bezpośredniej w Polsce;
- wymieć podstawowe cechy ustroju politycznego państwa polskiego.

Temat: Polska państwem demokratycznym.

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić znaczenie konstytucyjnych zasad: suwerenności narodu, przedstawicielstwa, pluralizmu politycznego, republikańskiej formy rządu, państwa prawa, konstytucjonalizmu, trójpodziału władzy;
- wyjaśnić, czym różni się Konstytucja RP od innych źródeł powszechnie obowiązującego prawa w Polsce;
- wyjaśnić, jaką rolę odgrywa konstytucja w państwach demokratycznych;
- przedstawić sprawy, w których orzeka Trybunał Konstytucyjny;
- wymienić źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce;
- uporządkować hierarchicznie źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce;
- przedstawić podstawowe różnice pomiędzy władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą w Polsce.

Temat: Sejm i Senat RP.

Uczeń potrafi:

- wymienić nazwy organów sprawujących w Polsce władzę ustawodawczą;
- przedstawić strukturę polskiego parlamentu;
- wymienić najważniejsze kompetencje Sejmu i Senatu RP;
- omówić podstawowe etapy procesu legislacyjnego;
- określić, jaką rolę w procesie tworzenia prawa odgrywają Sejm, Senat, Prezydent RP;
- wymienić i wyjaśnić konstytucyjne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP;
- określić, jaką rolę w państwie odgrywają partie polityczne;

Temat: Prezydent i Rada Ministrów.

Uczeń potrafi:

- wymienić nazwy organów sprawujących w Polsce władzę wykonawczą;
- wymienić i wyjaśnić konstytucyjne zasady wyborów prezydenckich;
- określić, jaką rolę w państwie odgrywa Prezydent RP;
- wymienić podstawowe kompetencje Prezydenta RP;
- wyszukać i zaprezentować informacje o życiorysie politycznym osób pełniących urząd Prezydenta RP, wybranych w wyborach powszechnych;
- wyszukać i zaprezentować informacje o działaniach urzędującego Prezydenta RP;
- wymienić podstawowe kompetencje Rady Ministrów RP;
- wyjaśnić, na czym polega funkcja kontrolna Sejmu wobec Rady Ministrów;
- wymienić podstawowe formy kontroli politycznej Sejmu nad Radą Ministrów;
- wyszukać i zaprezentować informacje o życiorysie politycznym urzędującego oraz poprzedniego prezesa Rady Ministrów RP;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat zakresu działań i form pracy wybranego ministerstwa;
- wyjaśnić, w jaki sposób decyzje podejmowane w wybranym ministerstwie wpływają na życie jego rodziny.

Temat: Sądy i trybunały.

Uczeń potrafi:

- wymienić nazwy sądów powszechnych i przedstawić ich strukturę hierarchiczną;
- wyjaśnić, na czym polega zasada niezależności sądów;
- wyjaśnić, w jakich rodzajach spraw orzekają sądy powszechne, a w jakich sądy administracyjne;
- wyjaśnić, na czym polega i jakie ma znaczenie zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat pracy sądu rejonowego (struktura organizacyjna, sprawy, w których orzeka);
- określić, jaką rolę sprawuje Trybunał Konstytucyjny w zakresie ochrony Konstytucji RP;
- wymienić podstawowe kompetencje Trybunału Konstytucyjnego RP.

Temat: Organizacje pozarządowe.

Uczeń potrafi:

- wymienić podstawowe cechy organizacji pozarządowej;
- wymienić podstawowe rodzaje organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacje);
- podać przykłady organizacji pozarządowych działających w jego społeczności lokalnej;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat wybranej organizacji pozarządowej (nazwa, forma organizacyjna, cel, przykłady działań);
- wyjaśnić rolę organizacji pozarządowych w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego;
- wyjaśnić, na czym polega praca wolontariuszy;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat pracy wolontariuszy w społeczności lokalnej, Polsce, na świecie.
- przedstawić znaczenia wolontariatu we współczesnym świecie.

Temat: Media i opinia publiczna.

Uczeń potrafi:

- przedstawić rodzaje współczesnych środków masowego przekazu;
- wymienić funkcje środków masowego przekazu;
- wyjaśnić znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa;
- wyszukać w środkach masowego przekazu i zaprezentować informacje na podany temat;
- wymienić podstawowe elementy przekazu informacyjnego;
- odróżnić informacje o faktach od opinii i komentarzy dotyczących podanych faktów;
- wyjaśnić, czym jest reklama;
- wskazać podstawowe różnice pomiędzy kampanią społeczną a reklamą marketingową;
- dokonać krytycznej analizy wybranej reklamy i kampanii społecznej (określić cel, odbiorcę, środki perswazyjne, wskazać elementy manipulacji);
- wymienić podstawowe zasady etyki dziennikarskiej;
- wyjaśnić, na czym polega i czemu służy badanie opinii publicznej;
- odczytać wyniki badania opinii publicznej zaprezentowane w formie prostej tabeli lub wykresu.

Ocena roczna

Ocena dopuszczająca

Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić niektóre z terminów i zagadnień omówionych na lekcjach oraz wykonać najprostsze zadania. Posługuje się ubogim słownictwem. Nie wykazuje się własną inicjatywą. Uaktywnia się tylko na wyraźne polecenie nauczyciela.

Ocena dostateczna

Uczeń potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśnić najważniejsze terminy i zagadnienia omówione na lekcjach oraz wykonać zadania o średnim stopniu trudności. Potrafi kojarzyć niektóre fakty. Czasami sam zgłasza się do odpowiedzi.

Ocena dobra

Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia omówione na lekcjach oraz wykonuje zadania złożone. Potrafi kojarzyć fakty, formułować własne opinie i wnioski. Często sam zgłasza się do odpowiedzi.

Ocena bardzo dobra

Uczeń samodzielnie wyjaśnia najważniejsze terminy i zagadnienia omówione na lekcjach, a także prezentuje wątki poboczne omówionych tematów. Logicznie kojarzy fakty. Formułuje własne opinie i wnioski oraz potrafi przekonująco uzasadnić swoje zdanie. Wykazuje inicjatywę, nie będąc zachęcany przez nauczyciela.

Ocena celująca

Uczeń swobodnie i poprawnie posługuje się powszechnie stosowaną terminologią fachową, przy omawianiu zjawisk i procesów społeczno - politycznych, samodzielnie je interpretuje, ocenia i uzasadnia.

Zakres materiału

Rozdział IV. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA I REGIONALNA

Temat: Czym jest samorząd?

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić znaczenie pojęcia *samorząd*;
- wyjaśnić, kto tworzy samorząd uczniowski;
- odróżnić znaczenie pojęcia *samorząd uczniowski* od pojęcia *organy sam*
- wymienić organy samorządu uczniowskiego działające w jego szkole;
- wymienić formy działania samorządu uczniowskiego;
- przedstawić zasady organizacji wyborów do organów samorządu uczniowskiego w swojej szkole;
- wymienić cele działania związków zawodowych i samorządów zawodowych;
- przedstawić przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe;
- wskazać różnice pomiędzy związkami zawodowymi a samorządem zawodowym.
- podać nazwę powiatu i województwa, w którym mieszka;
- lokalizować na mapie własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład;

Temat: Gmina – podstawowa jednostka samorządu

Uczeń potrafi:

- podać nazwę gminy, w której mieszka;
- wyjaśnić znaczenie pojęcia *samorząd terytorialny*;
- wymienić podstawowe jednostki samorządu terytorialnego w Polsce;
- wyjaśnić, kto tworzy wspólnotę gminną;
- wymienić podstawowe zadania gminy;
- wymienić organy władzy samorządu gminnego;
- wskazać różnice pomiędzy zadaniami organów stanowiących i wykonawczych gminy;
- przedstawić zasady wyboru organów władzy w gminie;
- wypełnić wniosek o wydanie tymczasowego dowodu osobistego;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat swojego urzędu gminy, w tym e-urzędu (struktura organizacyjna, załatwiane sprawy, formy pracy);
- wymienić źródła przychodów gminy i rodzaje wydatków;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat budżetu swojej gminy;
- podać imię i nazwisko urzędującego wójta (burmistrza lub prezydenta) swojej gminy i przewodniczącego rady gminy (rady miejskiej lub rady miasta);
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat publicznych działań osób pełniących funkcje w organach samorządu gminnego.

Temat: Powiat i województwo.

Uczeń potrafi:

- wymienić podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego;
- wymienić organy władzy samorządu powiatowego i wojewódzkiego;
- przedstawić zasady wyboru lub powoływania oraz sposobów odwoływania organów władzy w powiecie i województwie;
- wyjaśnić, na czym polega specyfika funkcjonowania miasta na prawach powiatu;
- wypełnić wniosek o wydanie paszportu;
- wyszukać i zaprezentować informacje o swoim regionie, wydarzeniach, postaciach z jego dziejów;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej.

Temat: Obywatele a władza samorządowa.

Uczeń potrafi:

- wymienić formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych;
- podać przykłady realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich;
- omówić wybrane przedsięwzięcie podjęte przez młodzieżową radę swojej gminy lub miasta (cel, podjęte działania, skutki);
- wymienić zasady etyki urzędnika administracji samorządowej;
- wyjaśnić, dlaczego przestrzeganie zasad etyki urzędnika administracji samorządowej jest warunkiem koniecznym prawidłowego rozwoju gminy i funkcjonowania społeczności lokalnej;
- wymienić przejawy łamania zasad etyki urzędnika administracji samorządowej i podać skutki takich działań.

Rozdział V. SPRAWY MIĘDZYNARODOWE

Temat: Organizacje międzynarodowe.

Uczeń potrafi:

- podać pełne polskie nazwy wymienionych organizacji międzynarodowych;
- wymienić cele działania ONZ;
- wymienić nazwy głównych organów ONZ;
- podać przykłady działań podejmowanych przez ONZ;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat roli państwa polskiego i Polaków w wypełnianiu zadań ONZ;
- wymienić okoliczności powstania i cele działania NATO;
- wymienić główne zasady polityki obronnej Polski;
- podać przykłady działań NATO, w których uczestniczyli polscy żołnierze.

Temat: Unia Europejska.

Uczeń potrafi:

- wyszukać i zaprezentować informacje o życiorysach politycznych ojców-założycieli zjednoczonej Europy;
- wymienić główne etapy integracji europejskiej;
- uporządkować chronologicznie zawarcie traktatów międzynarodowych, najważniejszych dla procesu integracji europejskiej;
- podać datę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej;
- wymienić główne cele działania Unii Europejskiej;
- wymienić główne instytucje i organy władzy Unii Europejskiej;
- wymienić przykłady działań podejmowanych przez główne instytucje i organy władzy Unii Europejskiej;
- wyjaśnić główne zasady, na których oparto funkcjonowanie Unii Europejskiej (zasada wolnego przepływu osób, towarów, usług, kapitału).

Temat: Polska w Unii Europejskiej.

Uczeń potrafi:

- wymienić główne etapy integracji Polski z Unią Europejską;
- wyjaśnić, w jakiej formie obywatele polscy wywarli wpływ na proces integracji Polski z Unią Europejską;
- wyszukać i zaprezentować informacje o życiorysach politycznych obywateli polskich pełniących ważne funkcje w instytucjach unijnych;
- wymienić korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat wykorzystania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie;

Temat: Problemy współczesnego świata.

Uczeń potrafi:

- wyszukać i zaprezentować informacje na temat wybranych problemów współczesnego świata;
- budować argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat wybranych problemów współczesnego świata;
- podać przykłady definiujące zjawisko globalizacji;
- wymienić główne problemy społeczeństw tzw. globalnego Południa;
- wymienić problemy wynikające z rosnącej skali migracji.

Temat: Konflikty zbrojne na świecie.

Uczeń potrafi:

- wyszukać i zaprezentować informacje na temat zagrożeń wynikających z rozwoju międzynarodowego terroryzmu;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat wybranych współczesnych konfliktów zbrojnych na świecie.

Rozdział VI. PRAWO I PRAWA CZŁOWIEKA

Temat: Czym są prawa człowieka?

Uczeń potrafi:

- wymienić przesłanki, z których wynika koncepcja godności człowieka;
- wymienić podstawowe cechy praw człowieka (powszechne, przyrodzone, nienaruszalne, niezbywalne);
- wymienić konstytucyjne kategorie praw człowieka;
- wyjaśnić okoliczności uchwalenia *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*;
- wyjaśnić znaczenie sformułowań zawartych w preambule *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*;
- wyjaśnić różnicę pomiędzy prawami a wolnościami człowieka;
- wymienić prawa dzieci zapisane w *Konwencji o Prawach Dziecka*;
- wyjaśnić, w jaki sposób przestrzeganie praw dziecka wpływa na ich prawidłowy rozwój;
- podać pełną polską nazwę organizacji UNICEF;
- wymienić cele i podać przykłady działań podejmowanych przez UNICEF.

Temat: Katalog praw człowieka.

Uczeń potrafi:

- wymienić prawa i wolności osobiste oraz polityczne zawarte w Konstytucji RP;
- wyjaśnić, w jaki sposób korzystanie z praw i wolności politycznych zapewnia obywatelom wpływ na losy własnego państwa i społeczności lokalnej;
- podać zasady ograniczenia praw i wolności człowieka w państwie demokratycznym.

Temat: Ochrona praw człowieka.

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić, dlaczego musi istnieć system ochrony praw i wolności człowieka;
- wymienić konstytucyjne organy ochrony praw i wolności człowieka w Polsce;
- określić rolę Rzecznika Praw Obywatelskich i podać przykłady jego działań;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat działań podejmowanych przez Rzecznika Praw Dziecka;
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw i wolności człowieka (nazwa organizacji, cel szczegółowy, podejmowane działania);
- podać przykłady działań służących przeciwdziałaniu zjawisku nietolerancji wobec różnych mniejszości;
- uzasadnić potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości.

Temat: Bezpieczeństwo nieletnich.

Uczeń potrafi:

- wymienić zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną wobec nieletnich;
- wymienić osoby i instytucje (w szkole, w społeczności lokalnej, ogólnopolskie), które należy powiadomić w sytuacji, gdy łamane są prawa nieletnich;
- wymienić formy przemocy w cyberprzestrzeni;
- zastosować zasady prawidłowego korzystania z zasobów internetu.

Temat: Służby ochrony prawa.

Uczeń potrafi:

- wymienić zadania i formy pracy policji w Polsce;
- podać przykłady działań podejmowanych przez policję;
- wymienić zasady postępowania policjantów w stosunku do osób, wobec których podejmują działania;
- wymienić zadania i form pracy straży miejskiej,
- porównać uprawnienia policjantów i strażników miejskich;
- wymienić prawa przysługujące nieletnim w kontakcie ze służbami porządkowymi;
- wyjaśnić, dlaczego nieletni podlega szczególnej ochronie prawnej w postępowaniu w sprawach o czyny karalne;
- wymienić zasady odpowiedzialności karnej nieletnich;
- wymienić prawa przysługujące nieletnim w postępowaniu w sprawach o czyny karalne,
- podać przykłady środków wychowawczych lub poprawczych orzekanych wobec nieletnich,
- wyszukać i zaprezentować informacje na temat działań służących zapobieganiu i zwalczaniu demoralizacji wśród nieletnich.